

Коментарі Американської торгівельної палати в Україні щодо вимог до системи антикорупційних судів

За результатами зустрічі Робочої групи Палати з протидії корупції 18 січня, присвяченої обговоренню концепції системи антикорупційних судів та основних вимог до неї, учасники зустрічі висловили наступні коментарі:

1. Спеціальна процедура добору антикорупційних суддів

Учасники зустрічі підтримали необхідність спеціальної процедури добору та загалом запропоновану модель конкурсної комісії за участі незалежних від політичних органів осіб, які могли б мати вирішальну роль у процесі добору. У той же час, більш логічним видається делегування представників за погодженням з міжнародними партнерами має здійснюватись Кабінетом Міністрів України, а не Міністерством юстиції.

У той же час, під час зустрічі було висловлено зауваження щодо того, що на відміну від НАБУ або САП спеціалізовані антикорупційні суди прийматимуть фінальне рішення, тому намагання призначити на посаду заангажованого кандидата буде значно більше. Зважаючи на це, було запропоновано механізм обов'язкового опублікування інформації (після перевірки її достовірності) щодо кандидатів, зібраної під час конкурсу, з метою забезпечення громадського контролю за взяттям такої інформації до уваги конкурсною комісією.

2. Незалежність апеляційного антикорупційного суду

Учасники зустрічі підтримали необхідність наявності незалежної апеляції для рішень Вищого антикорупційного суду.

У той же час, було висловлено наступні зауваження:

- З метою забезпечення незалежності апеляції, доцільним є створення апеляційного антикорупційного суду поза межами Верховного Суду України. Крім того, була висловлена думка щодо можливості створення у майбутньому розгалуженої системи антикорупційних судів.

- Питання касації – чи буде здійснюватись, якщо так – ким і яким чином?

- Необхідно, щоб справа потрапляла до спеціалізованих суддів вже на етапі досудового слідства, має бути забезпечена наявність достатньої кількості суддів.

3. Інституційна автономія антикорупційних судів

Палата повністю підтримує необхідність забезпечення інституційної автономії для попередження, в тому числі, незаконного поширення інформації з обмеженим доступом. У цьому контексті, необхідним видається виокремлення з закритого реєстру судових рішень блоку корупційних справ, що був би доступний винятково суддям та працівникам спеціалізованих антикорупційних судів.

Що стосується фінансування судів, було висловлено такі зауваження:

- фінансування з бюджету має бути передбачене не лише для виплати заробітних плат антикорупційних суддів, а і всіх працівників та забезпечення устаткування.

- рівень заробітних плат має бути вищим, ніж у судах загальної юрисдикції, однак що стосується співвідношення з ВСУ – консенсусу немає.

4. Гарантії особистої безпеки для антикорупційних суддів

Загалом, підтримано учасниками Робочої групи, у той же час – виникло запитання, що цілодобова охорона також є і цілодобовим спостереженням за суддею, а враховуючи те,

що охорона буде здійснюватись державною охороною, у певних випадках це може становити тиск на суддю.

Отже, загалом Палата підтримує запропоновану концепцію та готова працювати для якнайшвидшого створення системи антикорупційних судів.

Крім того, під час обговорення було висловлено наступні зауваження:

1. Загальна компетенція антикорупційних судів – чи покриті всі корупційні правопорушення.
2. Критерії відбору – чи достатньо тих, що висуваються зараз до суддів?
3. На який термін будуть призначатись антикорупційні судді та яким чином буде забезпечено неперервність процесів.